

27. novembril 1971.

Armas Herman Rajamaa!

Ma lubasin kirjutada kohe pärast õpetajate kokkutulekut; palun andesta, et olen viibinud.

Keskuse liikmed olid kohal, kuid teisi õpetajaid oli kahjuks väga vähe. Isegi New Yorgi kooli kolm õpetajat ilmusid kohale alles natuke enne lõppu. Väga meeldivaks üllatuseks oli Sinu tervitus, mille hr. Randvee teatavaks tegi. Hr. Randvee kõneles Keskuse koosolekul Sinu loodetavast ringreisust USA-s tuleval kevadel. Näis, et kõik võtsid seda väga rõõmustava teatena. Uhtlasi mainiti, kui palju uut jõudu ja suurt abi tõi Sinu eelmine külaskäik ja peeti väga soovitavaks, et Sina võimaluse korral siinseid koole külastaksid. Ainult Õpetajate Koondise juhataja hr. Kärner vaikis, siis teatas, et New Yorgis ei saa tuleval aastal küll õpetajate päevi korraldada. Tagasi vaadates möödunud aastaile näeme, et Õpetajate Koondis on sellega üldse väga harva toime tulnud. Üks õpetajate päev oli kümme aastat tagasi ja teine oli Sinu külaskäigu puhul. Aga hr. Kärner lisas siiski kiiresti, et ta astub kohe ühendusse õpetajatega Läänerannikul soovitades Sinu ringreisu ajal seal õpetajate päevad korraldada. Ka hr. Randvee lubas Keskuse nimel sama ettepanekuga Lääneranniku koolide poole pöörduda. Eesti Päevadeks ettevalmistamine võib siis küll juba hoos olla, kuid see ei tohiks takistav olla. Eesti Päevad on siiski alles juulis, aga meil on juttu aprillist. Pealegi otsustasime juba varem, et siinsete koolide õpilased ei lähe Eesti Päevadele mingi organiseeritud koorina. Ma saatsin lastekooride laulude noodid koolidele ja noorteorganisatsioonidele, et nad neid laule lastele õpetaksid, kuid lastekooris laulmiseks Eesti Päevadel registreerimise eest peavad hoolitsema lastevanemad.

Kõnelesin meie kooli õpetajatega ja hr. Tammaruga Sinu loodetavast reisust ja me arvasime üksmeelselt, et seekord võiksime korraldada õpetajate kokkutuleku Eesti Majas, siis võiksime ajalehes aegsasti teatada, et kõik õpetajad ja lastevanemad ka mujalt on teretulnud. Üldiselt peetakse meie asukohta liiga kaugeks ja lõunapoolseks, kuhu keegi ei jõudvat sõita. Aga ma kaldun uskuma, et mõned õpetajad siiski ehk tuleksid.

2

Keskuse koosoleku ajal ma sain natuke lugeda kirja, mille Keskuhing oli saatnud Õpetajate Koondisele. See oli mulle suureks üllatuseks. Tundsin vaikset rõõmu ning mõtlesin Sinule sügavas tänumeeles. Selles kirjas oli selgitus Õpetajate Koondisse ja seega Keskuhingusse kuulumise kohta. Suurim tänu selle suure heateo eest! Ainult pisut imelik oli kuulata, kuidas selle kirja sisu selgitati - nagu see oleks nüüd suur pöörang Koondise elus, et lastevanemaist kutseta õpetajad võivad olla täisõiguslikud liikmed. Ometi on aga need lastevanemad-õpetajad aastaid kaks dollarit maksnud ja ka "Bülletääni" saanud, ilma et neil oleks küll olnud arusaamist kuulumisest Koondisse ja Keskuhingusse. Pidin korduvalt rõhutama, et hr. Kärner peab igale eesti koolis õpetavale isikule kirjateel teatavaks tegema Keskuhingu teadaande ja üldiselt selgitama tervet seda asja, ühtlasi õhutamades iga õpetajat Koondise liikmeks astuma. Lõpuks hr. Kärner vastas, et ta siis ehk saadab selle teate, aga koolijuhatajaile, sest tal polevat õpetajate aadresse... Sellega ma ei leppinud, sest tean, et mõni koolijuhataja ei tee isegi Keskuse ringkirju teatavaks oma kooli õpetajaile. Lubasin saata hr. Kärnerile õpetajate aadressid - vähemalt need, mida koolijuhatajad on suvatsenud Keskusele saata (mõned oma õpetajate aadresse ega sünniaegu ei saada). Hr. Kärner lõpuks nõustus ja lubas saata kirja igale õpetajale. Eks näeb.

Meil on siin oma kooli peres ka kõnelemist olnud hr. Kärneri mõistatuslikust passiivsusest, aga jutt komistub alati kellegi lause taha: "Aga ta on ikkagi kutsega õpetaja." Eesti pinnal saadud kutse on nagu mingi kindlus, mille taha ollakse kuhjunud - omavahel küll üksteist kritiseerides ja "vanu arveid" õiendades - kuid mõne lapsevanemast õpetaja lähenedes koondutakse ühiseks võimsaks rindeks.

Võib-olla ma eksin, aga mulle paistab, et hr. Kärner püüab vältida koosolekut ja koostööd mitte ainult oma kooli õpetajatega (ja eriti lastevanematega, kes oleksid nõus õpetama), vaid ka Koondise juhatuse liikmetega. Pühapäeval näis, et hr. Kärneril õnnestus Koondise juhatuse koosolekuks mitte aega leida.

Pr. Luguse ettekanne oli väga huvitav. Olen veendunud, et pr. Lugus esines väga hästi ja meeldejäävalt. Tundus, et ta suhtus oma ülesandesse suure entusiasmiga ja huviga, tehes kõik, mis vähegi võimalik eesti õpetajaskonna, eesti koolide ja Eesti olukorra tutvustamiseks. Ma olen kindel, et meil poleks olnud ühtki teist nii tublit ja võimelist isikut kongressile saata. Kahju, muidugi, et juhtus arusaamatus liikmemaksu küsimuses. Aga ma loodan, et hr. Randvee õiendus parandas selle eksituse.

On üllatav, et Eesti seinakaardi eeltellimise hind on ainult kümme dollarit. See on tunduvalt soodsam, kui julgesime loota.

Uleeile selgus, et Washingtonis saab emakeelset õpetust praegu 23 last! See on suur hulk! Mul on ühendus ühe õpetajaga, kes õpetas natuke aega ka meie koolis, ameerika koolis ta on lauluõpetaja. Ta mainis, et koos on käidud vaid mõned kordad ja see toimub õpetajaina tegutsevate lastevanemate kodudes. Esialgu ei taheta sellele tegevusele kooli nime anda, on kaalutud ka meie kooli juurde kuulumist - kuid mingit otsust pole veel tehtud. Sellega pole ka kiiret, esialgu on peaasi, et õpetus käib.

Mind hakkab natuke vaevama, et olen ehk olnud ülekohtune hr. Kärneri suhtes. Seda ma küll ei sooviks. Palun võta minu arvamisi ja muljeid vaid sellistena, mis võivad väga kergesti olla ka ekslikud.

Eile ma käisin Washingtonis oma õde vaatamas. Kuulsin, et Sina olid teda oma kirjaga ja tähelepanuga rõõmustanud. Üldse mul oli heameel, et tema meeleolu on tunduvalt paranenud.

Meie kooli perele andsin edasi Sinu tervitused, mille eest palun võta vastu kõigi suurim tänu ja samuti parimad soovid ning tervitused õpetajate poolt!

*Lootes jõllendagemisele,
parimate tervitustega,
Liliann.*